

Merytoryczny plan pracy
Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie”
na 2022 rok

Spis treści

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-BADAWCZA	4
1. Badania terenowe i studia gabinetowe	4
Wież jako organizm społeczno-gospodarczy	4
Genealogia chłopska	4
Folklor narracyjny i obrzędowo-wierzeniowy	5
Przekształcanie się zabudowy i krajobrazu obszarów wiejskich	6
2. Opracowania naukowe	6
3. Opracowania popularnonaukowe	7
4. Konferencje	7
II. ZBIORY I DOKUMENTACJA	7
1. Pozyskiwanie eksponatów	7
2. Digitalizacja	8
3. REGMUS i MUSNET	8
4. Inwentaryzacja	8
5. Magazyny	8
6. Archiwum	8
III. DZIAŁALNOŚĆ WYSTAWIENNICZA	8
1. Wystawy stałe	8
2. Wystawy czasowe na terenie Muzeum	9
3. Aranżacje stałe w obiektach	9
4. Aranżacje czasowe w obiektach	11
IV. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA	11
1. Zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży	11
2. Edukacja kulturalna dla dorosłych	11
3. Konkursy organizowane w MGPE	11
4. Udział Muzeum w konkursach	11
5. Plenery	11
6. Wydarzenia cykliczne – edukacyjno-popularyzatorskie	12
7. Inne	12
V. BIBLIOTEKA	12
VI. RADA MUZEUM	13
VII. PROJEKTY Z FINANSOWANIEM ZEWNĘTRZNYM	13
VIII. POPULARYZACJA	13
1. Imprezy plenerowe	13
IX. PROMOCJA	15

1. Wydawnictwa	15
2. Relacje z mediami i patronaty medialne	15
X. WSPÓŁPRACA.....	15
1. Współpraca zagraniczna	15
2. Współpraca z placówkami naukowymi i oświatowymi.....	15
3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami	16
XI. DZIAŁALNOŚĆ KONSERWATORSKA.....	16
2. Prace konserwatorskie (zabytki ruchome)	17
3. Inne prace związane z konserwacją zbiorów	17
4. Prace związane z modernizacją obiektów na ekspozycji: elektryczność, oświetlenie, media	17
5. Prace związane z tworzeniem systemu multimedialnego	17
XII. KONSERWACJA ZIELENI ORAZ UTRZYMANIE ZWIERZĄT	17
1. Historyczny krajobraz wiejski	17
2. Dobrostan zwierząt	18
XIII. INNE	18
1. Szlak Architektury Drewnianej na terenie województwa śląskiego	18
2. Zagospodarowywanie tzw. „nowych terenów”	18
3. Rozwój osobowy.....	18

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-BADAWCZA

1. Badania terenowe i studia gabinetowe

Wieś jako organizm społeczno-gospodarczy

- Dwór i pałac jako organizator życia społeczno-gospodarczego wsi

Kontynuacja wieloletnich działań obejmujących: badania naukowe, inspirację środowiska naukowego, współpracę z placówkami naukowymi, organizację konferencji naukowych, konkursów itp., mających na celu pozyskanie informacji na temat sposobu funkcjonowania oraz rozwoju obszarów dworskich, ze szczególnym uwzględnieniem ich zaplecza gospodarskiego (charakterystyka zabudowy, źródła utrzymania, rozpoznanie technologii prowadzonych procesów produkcyjnych itp.) oraz wzajemnych relacji i zależności między właścicielami ziemskimi a mieszkańcami podlegających im wsi.

Dotychczasowe badania archiwalne przeprowadzone przez pracowników MGPE pozwoliły zorientować się w istniejącym zasobie archiwalnym, jednak ze względu na konieczność realizacji innych projektów zostają one zawieszane do odwołania. Pośrednio tematyka dworska będzie obiektem badań związanych z analizą ksiąg roboczn klucza lędzińskiego (w zakresie np. zobowiązań chłopów na rzecz dworu).

- Księgi roboczn z klucza lędzińskiego

Planowane jest przeprowadzenie kwerend archiwalnych w zakresie ksiąg roboczn przechowywanych w Archiwum Państwowym w Katowicach Oddział w Pszczynie dotyczących klucza lędzińskiego (obejmował on wsie ze wschodniej części księstwa pszczyńskiego, np. Krasowy, Grzawa, Frydek, Lędziny, Świerczyniec, Tychy czy Wola). W 2022 roku nastąpi kontynuacja badań mających na celu opracowanie i wydanie publikacji współautorskiej poświęconej funkcjonowaniu i organizacji tego klucza gospodarczego. W jej ramach omówiona zostanie sytuacja gospodarcza i społeczna chłopów, w tym wysokość uiszczanych przez nich świadczeń feudalnych oraz innych zobowiązań na rzecz dworu. Ponadto przeprowadzona zostanie kwerenda archiwalna i biblioteczna mająca na celu uzupełnienie danych o tło historyczne. W księgach roboczn zauważyć można zjawiska osadnicze, np. powstanie wsi Hołdunów (Anhalt) w ramach kolonizacji fryderycjańskiej czy zatrudnienie chłopów w rodzącym się przemyśle, np. hucie w Paprocanych i Wesołej, kopalni w Murckach, browarze w Tychach. Publikacja zostanie wydana, jeżeli sytuacja epidemiczna pozwoli na dokończenie badań i nie będzie konieczności realizowania innych pilniejszych projektów.

- Tzw. Fajczarnia w Zborowskim

W związku z odkryciem w Zborowskim prawdopodobnie pieca do wypału fajek planuje się badania i dokumentację tych relikwów.

- Młyny wodne w woj. śląskim

Zadanie zawieszane ze względu na roczny urlop pracownika.

Genealogia chłopska

- Rekonstrukcja i archiwizacja genealogii rodzin zamieszkujących wsie Górnego Śląska

Inspiracja i koordynacja działań osób zainteresowanych historią własnych rodzin, objęcie patronatu nad tego typu działalnością, pozyskiwanie źródeł. W 2022 roku planowane jest rozpisanie V edycji konkursu pn. „Rekonstrukcja i archiwizacja genealogii rodzin zamieszkujących wsie Górnego Śląska” na przeprowadzenie prac badawczych i opracowanie publikacji w tym zakresie.

- Rekonstrukcja i opracowanie historii obiektów

Kontynuacja wieloletnich badań mających na celu uzyskanie informacji o właścicielach posadowionych w MGPE obiektów, rekonstrukcję genealogii, zapis opowieści wspomnieniowych potomków. Działania obejmować będą: badania źródłowe, kwerendę archiwalną, biblioteczną oraz badania etnograficzne.

W 2022 roku podsumowany zostanie pierwszy etap badań archiwalnych dotyczących aresztu ze Skrzyszowa. Problemem pozostaje ustalenie, jaką funkcję pełnił pod koniec XIX wieku obiekt znajdujący się obecnie na terenie ekspozycji MGPE. Wydaje się, że nie był to areszt, choć nie jest wykluczone, że mógł nim być pod koniec XVIII lub na początku XIX wieku. Pomocne w wyjaśnieniu tej kwestii będzie przeprowadzenie badań dendrochronologicznych, które planuje się wykonać w połowie 2022 roku (wraz z innymi wytypowanymi obiektami; realizacja założeń warunkowana sytuacją finansową Muzeum po zakończeniu pierwszego półroczia). Pozwolą one na ustalenie, kiedy obiekt został zbudowany. Konieczne jest także przeprowadzenie drugiego etapu badań archiwalnych, które mogłyby przynieść nowe ustalenia co do omawianego obiektu. Te jednak zostały zaplanowane na rok 2023.

W 2022 planuje się rozpoczęcie badań nad rekonstrukcją historii młyna turbinowego z Ustronia-Nierodzimia. I etap obejmie zebranie materiałów, wywiady ze spadkobiercami, kwerendy archiwalne i ikonograficzne oraz dokumentację fotograficzną zachowanych obiektów w terenie – badania międzydziałowe (DOZ z Działem Nauki).

- Badania historii MGPE oraz Chorzowa Starego

Planowana jest kontynuacja badań łączących w sobie tematykę najwcześniejszej historii Muzeum (do 1975 roku), dziejów Chorzowa Starego i jego mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem starych rodów chłopskich, oraz kwestie dokumentacji zachowanego lub utraconego budownictwa ludowego w województwie śląskim. Zebrany materiał ma zostać wykorzystywany w opracowaniu prezentującym stopniowy rozwój Muzeum i dokumentującym w sposób szczegółowy jego powstanie i działalność.

Zawiesza się na rok 2022 badania w wyżej wymienionym zakresie. W zależności od możliwości czasowych planowane są jedynie wywiady z emerytowanymi pracownikami instytucji i osobami współpracującymi z nią w latach 60. XX wieku.

Folklor narracyjny i obrzędowo-wierzeniowy

- Archiwizacja opowieści wspomnieniowych

Zapis opowieści wspomnieniowych potomków właścicieli posadowionych i pozyskiwanych przez Muzeum obiektów, mający na celu ich zachowanie dla przyszłych pokoleń (opowieści tego typu nie zachowują się zwykle dłużej niż trzy pokolenia, a zawierają cenne informacje o rzeczywistości społeczno-kulturowej oraz sposobie myślenia i odczuwania świata charakterystycznych dla ich twórców i nosicieli). W ramach badań poświęconych rekonstrukcji historii obiektów oraz losów ich właścicieli kontynuowany będzie zapis wątków reprezentujących ten gatunek, a niektóre zostaną opublikowane w zaplanowanych do wydania zeszytach.

W 2022 roku opowieści wspomnieniowe będą stanowić przedmiot zapisu i analiz w dziele Edwarda Jona pt. *Tu sie wszystko zaczyło* przeznaczonym do opublikowania w serii „Jako downi bywało”. Tematyka w nich podejmowana związana jest z górnictwem oraz życiem społecznym w Rudzie Śląskiej-Orzegowie (publikacja uzależniona od uzyskania funduszy w złożonym projekcie).

- Archiwum etnograficzne

Kontynuacja realizacji projektu mającego na celu skatalogowanie, zdigitalizowanie oraz udostępnienie zbiorów archiwalnych prof. dr. hab. Adolfa Dygacza, na które składają się zapisy nutowe, teksty, informacje etnograficzne oraz archiwalne nagrania audio w postaci taśm szpulowych.

W 2022 roku kontynuowane będą prace w postaci opisywania i porządkowania dokumentów do kolejnego etapu digitalizacji zbiorów prof. Adolfa Dygacza.

W wypadku pozyskania funduszy rozpoczęty zostanie III etap digitalizacji (tzw. "Dygacz IV") według planu zgłoszonego we wniosku w programie MKiDN, począwszy od fumigacji zaplanowanej na czerwiec-sierpień 2022.

Zaplanowano także prace nad opracowaniem pierwszego numeru nowego popularnonaukowego cyklu pn. „Zeszyty etnomuzykologiczne Muzeum »Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie«”, którego zasadniczym celem będzie popularyzacja folkloru muzycznego Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Publikacja będzie zbiorem pieśni wybranych z archiwum prof. Adolfa Dygacza. Zawierać

będzie zapisy nutowe, tekstowe oraz metryczki z danymi o informatorach. W każdym z numerów ukazywać się będą pieśni podejmujące inną tematykę.

Przekształcanie się zabudowy i krajobrazu obszarów wiejskich

- Zaginione wsie odkryte na nowo

Badania mające na celu zlokalizowanie i analizę relikwów dawnej zabudowy późnośredniowiecznych i nowożytnych wsi, których osadnictwo zostało z jakiegoś powodu porzucone. Refleksje naukowe opierać się będą na ustaleniach badawczych w zakresie historii, geografii, kartografii oraz archeologii osadnictwa, dzięki którym możliwe stanie się określenie dokładnego zasięgu oraz wewnętrznej struktury wsi. Podejmowane będą także zagadnienia związane z przekształcaniem się kultury niematerialnej oparte na metodach wypracowanych w ramach antropologii, etnografii czy kulturoznawstwa.

W 2022 roku rozpoczną się prace wydawnicze związane z publikacją kolejnego tomu poświęconego tej tematyce. Zakładane są: opracowanie i pozyskanie tekstów, przekazanie ich do recenzji oraz redakcja wstępna. Monografia zbiorowa będzie nosić tytuł *Wieś zaginiona. Katastrofy i ich konsekwencje*.

Zakładane są też badania uzupełniające niezbędne do opracowania artykułów dotyczących zaginionych Jakubowic oraz motywów zarazy w tradycyjnym i współczesnym folklorze.

Planuje się zebranie i opracowanie zgromadzonego dotychczas materiału archiwalnego i ikonograficznego dotyczącego miejscowości Grzawa, ew. poszerzenie posiadanego materiału o aktualną dokumentację fotograficzną,

- Przemiany krajobrazu wiejskiego

Kontynuacja badań ukierunkowanych na problematykę przestrzeni dawnych wsi oraz przemian urbanistycznych, a której zasadniczym celem jest dokumentacja zanikającego krajobrazu wiejskiego.

W 2022 roku kontynuowane będą badania w formie dokumentacji fotograficznej wybranych miejsc (krajobrazów) na terenie Chorzowa (Chorzów Stary, Maciejkowice) i Siemianowic Śląskich (Michałkowice).

2. Opracowania naukowe

W roku 2022 roku zaplanowano:

- Rocznik Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie”, 2022, tom 10. Prace obejmą: pozyskanie i opracowanie tekstów, wytypowanie recenzentów, realizację zaleceń recenzentów, prace redakcyjne, korekty, opracowanie graficzne, przygotowanie do składu i druku, popularyzację. Druk zaplanowany na 2022 rok.

- *Dobra rada złota warta, czyli porady dla śląskiej gospodyni (na materiale z XIX i pierwszej połowy XX wieku)*, autorstwa prof. Doroty Światły-Trybek. Prace obejmą: wytypowanie recenzenta, realizację zaleceń recenzenta, prace redakcyjne, korekty, opracowanie graficzne, przygotowanie do składu i druku, popularyzację. Druk zaplanowany na 2022 rok.

- *Księgi robocizn z klucza łędzińskiego* (tytuł roboczy), publikacja współautorska Krzysztofa Bulli. Prace obejmą: opracowanie tekstu, wytypowanie recenzentów, realizację zaleceń recenzentów, prace redakcyjne, korekty, opracowanie graficzne, przygotowanie do składu i druku, popularyzację. Ich realizacja zaplanowana została na 2022 i 2023 rok.

- *Wieś zaginiona. Katastrofy i ich konsekwencje*, monografia zbiorowa pod red. Przemysława Nocunia, Agnieszki Przybyły-Dumin, Krzysztofa Fokta. Prace obejmą: pozyskanie i opracowanie tekstów, wytypowanie recenzentów, realizację zaleceń recenzentów, prace redakcyjne. Druk zaplanowany na 2023 rok.

- *Pieśni frywolne ze zbiorów Adolfa Dygacza* (tytuł roboczy), publikacja współautorska Agaty Krajewskiej i prof. Dobrosławy Wężowicz-Ziółkowskiej. Prace obejmą: kwerendę, wybór pieśni, analizę i część opracowania. Wydanie publikacji zaplanowano na koniec 2023 roku (realizacja uzależniona od pozyskania finansowania).

Pracownicy merytoryczni MGPE podejmą się także opracowania artykułów naukowych publikowanych w dziełach zbiorowych lub czasopismach wydawanych w ramach działalności własnej oraz w innych ośrodkach naukowych, m.in.:

- Krzysztof Bulla wraz z Przemysławem Noparlikiem, artykuł poświęcony zaginionym Jakubowicom do monografii z cyklu *Wieś zaginiona*.
- Agnieszka Przybyła-Dumin, artykuł poświęcony motywom zarazy w folklorze tradycyjnym i współczesnym do monografii z cyklu *Wieś zaginiona*.
- Damian Adamczak, *Skrzynie posażne w zbiorach Muzeum MGPE*, artykuł posesyjny do Rocznika MPGE.
- Małgorzata Książek, *Problematyka konserwacji malowanej skrzyni posażnej ze zbiorów MGPE*, artykuł posesyjny do Rocznika MGPE.

3. Opracowania popularnonaukowe

W roku 2022 roku zaplanowano:

- Powołanie do życia nowej serii pn. „Zeszyty etnomuzykologiczne Muzeum »Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie«” (tytuł roboczy) i przygotowanie pierwszego tomu pt. *Pieśni hutnicze* (opracowanie i rekonstrukcje nutowe Agata Krajewska, projekt okładki i składu Adam Mikosz). Publikacja będzie zbiorem pieśni wybranych z archiwum prof. Adolfa Dygacza. Zawierać będzie zapisy nutowe, tekstowe oraz metryczki z danymi o informatorach. Liczba pieśni wybranych do zbioru – ok. 50, liczba stron – ok. 100. Dodatkiem będzie płyta CD zawierająca wybrane nagrania archiwalne + ścieżki MP3 (na wzór płyty zbioru pieśni powstańczych). Format B5 (250x176), poziom. Wydanie publikacji zaplanowano na koniec 2022 roku pod warunkiem uzyskania zewnętrznego finansowania.
- *Tu sie wszystko zaczytało* (tytuł roboczy), autorstwa Edwarda Jona, tom IV serii „Jako downi bywało”. Prace obejmą: prace redakcyjne, korekty, opracowanie graficzne, przygotowanie do składu i druku, popularyzację. Druk zaplanowany na 2022 rok (realizacja uzależniona od pozyskania finansowania).

4. Konferencje

MGPE planuje w 2022 roku organizację dwóch konferencji i sesji naukowych:

- Interdyscyplinarnej konferencji naukowej pn. „Ciało, zdrowie, choroba w kulturze tradycyjnej i współczesnej” (pierwsza połowa 2022 roku).
- IX edycji sesji konserwatorskiej w listopadzie, poświęconej konserwacji zabawek. W powiązaniu z tym wydarzeniem MGPE planuje w 2022 roku konserwację zespołu zabawek i wózka. Sesja adresowana jest do konserwatorów, służb konserwatorskich, muzeów. W programie wygłoszenie odczytów, otwarcie wystawy poświęconej konserwacji zabawek.

Planuje się także przygotowania do organizacji sympozjum The International Molinological Society (TIMS), które odbędzie się w 2023 roku w Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie”.

W 2022 roku zaplanowany jest również udział pracowników Muzeum w konferencjach i sesjach naukowych organizowanych przez uczelnie, instytuty badawcze, instytucje kultury czy stowarzyszenia.

II. ZBIORY I DOKUMENTACJA

1. Pozyskiwanie eksponatów

MGPE planuje pozyskiwanie w dalszym ciągu muzealiów w formach darowizny i zakupu. Prowadzony będzie konsekwentnie wpis muzealiów do księgi wpływów, księgi inwentarzowej, do kart magazynowych oraz wydruk kart ewidencyjnych opracowanych muzealiów.

2. Digitalizacja

Digitalizacja archiwalnych negatywów oraz fotografii ze zbiorów MGPE (skanowanie i opis) – kontynuacja.

Kontynuowane będą też prace związane zabezpieczeniem archiwaliów poddanych w uprzednich latach digitalizacji. W wypadku otrzymania dofinansowania na III etap digitalizacji zbiorów etnograficznych prof. A. Dygacza podjęte zostaną działania zmierzające do cyfrowego zabezpieczenia nowo pozyskanych materiałów archiwalnych wraz z opracowaniem metadanych.

3. REGMUS i MUSNET

W roku 2022 w trybie ciągłym realizowane będzie opracowywanie zbiorów, digitalizacja oraz uzupełnianie informacji dotyczących poszczególnych eksponatów w programie muzealnym REGMUS i MUSNET (program REGMUS część muzealna – w przebudowie). Kontynuowanie będzie wprowadzanie zbiorów do nowego systemu, planowany horyzont czasowy 2027.

4. Inwentaryzacja

Od 3 stycznia 2022 roku realizowany będzie roczny spis muzealiów. Ponadto zostanie przeprowadzony spis, weryfikacja i opracowanie przedmiotów wystawienniczych w rejestrze pomocniczym oraz ocena stanu zabezpieczeń (klucze, kłódki, skoble, kraty, okna itp).

5. Magazyny

Magazyn studyjny

Priorytetem będzie współpraca z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego w zakresie przygotowania dokumentacji na potrzeby budowy magazynu studyjnego na tzw. nowych terenach MGPE.

6. Archiwum

W roku 2022 realizowane będą:

- ewidencjonowanie dokumentacji znajdującej się na stanie archiwum zakładowego;
- weryfikacja ewidencji jednostek archiwalnych prowadzonej przed objęciem archiwum nadzorem;
- opracowywanie jednostek archiwalnych, przygotowanie do długotrwałego przechowywania, w tym drobne prace konserwatorskie dokumentacji aktowej;
- porządkowanie zasobu, przygotowanie pomieszczenia archiwum do przejmowania akt z komórek organizacyjnych;
- zainicjowanie procesu brakowania dokumentacji, której okres przechowywania upłynął i utraciła znaczenie praktyczne oraz dowodowe.

III. DZIAŁALNOŚĆ WYSTAWIENNICZA

1. Wystawy stałe

- Na własnej skórze. Tradycyjne garbarstwo – garbarnia z Koniakowa. Wystawa prezentująca funkcjonowanie dawnej garbarni (kontynuacja).
- Mechanizacja na wsi – stodoła z Istebnej. Wystawa prezentuje maszyny rolnicze używane na wsi od końca XIX do połowy XX wieku (kontynuacja).
- Kto dobrze orze, mo chlyb w komorze – spichlerz z Simoradza (wystawa w przebudowie – czasowo zamknięta).
- Tradycyjne rzemiosło ludowe “ginące zawody” – spichlerz ze Śmiłowic. Przebudowa wystawy stałej Projekt realizowany w latach 2022-2024. W bieżącym roku planuje się opracowanie nowego scenariusza, koncepcji i wyceny wystawy oraz przygotowanie wniosku o dofinansowanie.

- Pojazdy konne – stodoła z Grzawy. Wystawa przedstawiająca reprezentacyjne pojazdy konne (w 2022 planowana niewielka modernizacja).
- Wystawa młynarska – spichlerz z Warszowic (kontynuacja).

2. Wystawy czasowe na terenie Muzeum

Budynek Główny

Galeria na parterze:

- „Sielskie Klimaty 2018”, wystawa poplenerowa ze zbiorów Zespołu Szkół Plastycznych w Katowicach (kontynuacja), styczeń-marzec 2022,
- „Sielskie Klimaty 2021”, wystawa poplenerowa ze zbiorów Zespołu Szkół Plastycznych w Katowicach (kontynuacja), kwiecień-wrzesień 2022,
- Na ratunek drewnu – konserwacja zabytkowych budynków w muzeum, październik-grudzień 2022,
- w wypadku finalizacji projektu realizowanego z ASP na opracowanie znaku obiektu na Szlaku Architektury Drewnianej – wystawa prac projektowych (lipiec-sierpień).

Galeria na piętrze:

- Życie jako pieśń. Z teki profesora Adolfa Dygacza (kontynuacja), styczeń-marzec 2022, kontynuacja październik 2022-marzec 2023,
- Semana Santa – wystawa fotografii Antoniego Kreisa, kwiecień-czerwiec 2022,
- Wytatuowani Śląskiem – wystawa fotografii Piotra Musialika, czerwiec-wrzesień 2022,
- Za mundurem panny sznurem. Mundur i odznaczenia górnicze, grudzień 2022-luty 2023 (zależna od dotacji na wydanie książki *Tu się wszystko zaczęło*).

Galeria jednego eksponatu:

Cykl wystaw „Kilka słów o konserwacji wybranego eksponatu”:

- Konserwacja malowanych skrzyń (kontynuacja), styczeń-październik 2022,
- Konserwacja zabawek ze zbiorów MGPE, listopad 2022-marzec 2023.

3. Aranżacje stałe w obiektach

Nowe aranżacje:

Po likwidacji aranżacji tematyce powstańczej i obyczajowej (ślub, pogrzeb) dokonane zostaną korekty wystroju w chałupach z Katowic, Katowic-Panewnik. Bykowiny, Łaz i Bruśka.

W roku 2022 zakładana jest kontynuacja udostępniania następujących obiektów kubaturowych:

- chałupa łąkowa z Istebnej (typowe wnętrze, wykorzystanie systemu dźwiękowego oraz aranżacje czasowe na Wielkanoc i Boże Narodzenie),
- chlew z Istebnej (dostępny tylko z zewnątrz),
- folusz z Brennej (dostępny tylko z zewnątrz),
- chałupa dziedziniacka z Istebnej (typowe wnętrze, multimedia w izbie „czarnej”),
- spichlerz-piwnica z Brennej (dostępny tylko z zewnątrz),
- chlew z Istebnej (typowe wnętrze, multimedia),
- stodoła z Istebnej (wystawa stała „Mechanizacja na wsi”, multimedia na zewnątrz, zwiedzanie indywidualne i grupowo),
- chałupa groniowa z Brennej (typowe wnętrze), obiekt czasowo będzie niedostępny – fumigacja i impregnacja,
- chałupa tkacza z Brennej (typowe wnętrze),
- szkoła z Wapienicy (typowe wnętrze oraz aranżacje czasowe na Wielkanoc i Boże Narodzenie, zajęcia edukacyjne w izbie szkolnej, wykorzystanie systemu dźwiękowego, zwiedzanie w grupach),
- chałupa z Bażanowic (typowe wnętrze),
- kuźnia z Zamarsk (czynny warsztat kowalski, wykorzystanie systemu dźwiękowego),
- stodoła z Ustronia (warsztat kołodziejski, chlewik niedostępny – sprzęt p.poż.),
- chałupa przysłupowa z Goleszowa (typowe wnętrze chałupy ewangelickiej oraz aranżacje czasowe na Wielkanoc i Boże Narodzenie),
- szopa z Ligoty (wozy i kosiarka konna),

- piec chlebowy z Landka (możliwość wypieku podczas imprez),
- chałupa z Frydka (typowe wnętrze),
- stodoła z Brzeźc (obiekt czasowo niedostępny),
- szopa z Kryr (narzędzia rolnicze, w wypadku realizacji projektu Na ratunek drewnu II, obiekt będzie czasowo niedostępny),
- szopa z Kryr (pojazdy konne, narzędzia rolnicze, w wypadku realizacji projektu Na ratunek drewnu II, obiekt będzie czasowo niedostępny),
- szopa na siano z Kobióra (zaplecze pszczelarza),
- chałupa z Dzieńkowic (izba szewca, wykorzystanie systemu dźwiękowego, w wypadku realizacji projektu Na ratunek drewnu II, obiekt będzie czasowo niedostępny),
- chałupa z Krasowych (typowe wnętrze i warsztat stolarski, multimedia przed zagrodą – obiekt czasowo wyłączony z użytkowania),
- stodoła z Kobióra (magazynowane wozy, drewno),
- chlew z Mikołowa (magazyn części młynarskich, zaplecze rolnicze),
- szopa z Kobióra (wystawa w przebudowie, obiekt czasowo niedostępny),
- wiatrak z Grzawy (działający obiekt, zwiedzanie wnętrza w grupach),
- młyn z Imielina (wnętrze młynicy, wnętrze mieszkalne i kantor młynarza, wykorzystanie systemu dźwiękowego, zwiedzanie wnętrza w grupach w wypadku realizacji projektu Na ratunek drewnu II, obiekt będzie czasowo niedostępny),
- stodoła z Grzawy (wystawa stała „Pojazdy konne”),
- spichlerz z Warszowic (wystawa stała „Młynarstwo”, zwiedzanie wnętrza w grupach, w wypadku realizacji projektu Na ratunek drewnu II obiekt będzie czasowo niedostępny),
- szopa na wozy z Kobióra (czynny warsztat rzeźbiarza),
- kościół z Nieboczów (typowe wnętrze oraz aranżacja czasowa na Boże Narodzenie, wykorzystanie systemu dźwiękowego, msze święte w każdą niedzielę od 1 maja do końca października, zwiedzanie wnętrza w grupach),
- chałupa z Katowic (typowe wnętrze oraz aranżacje czasowe na Wielkanoc i Boże Narodzenie oraz kiszenie kapusty – po imprezie „Dzień Kartofla. Jesień na wsi”, zwiedzanie części wnętrza w grupach, izba paradna aranżacja stołu weselnego),
- chałupa z Panewnik (typowe wnętrze),
- chałupa z Bykowiny (typowe wnętrze),
- chałupa z Kaliny (typowe wnętrze, jedna izba – aranżacja „w chałupie zielarki”, zwiedzanie wnętrza w grupach),
- chałupa z Bruśka (typowe wnętrze, w wypadku realizacji projektu Na ratunek drewnu II obiekt będzie czasowo niedostępny)
- stodoła z Bruśka (dostępna z zewnątrz),
- chałupa z Kromołowa (typowe wnętrze oraz warsztat garncarza),
- chałupa z Łaz (typowe wnętrze)
- kuźnia z Łaz (typowe wnętrze, wozówka – zaplecze pszczelarza),
- spichlerz z Bojanowa (typowe wnętrze – magazyn ziarna),
- spichlerz z Simoradza (wystawa w przebudowie, obiekt niedostępny),
- spichlerz ze Śmiłowic (wystawa w przebudowie, obiekt niedostępny),
- spichlerz z Wojkowic (czynny okazjonalnie na imprezach – na potrzeby warsztatów edukacyjnych itp., w wypadku realizacji projektu Na ratunek drewnu II obiekt będzie czasowo niedostępny),
- kościół ewangelicko-augsburski z Bytomia-Bobrka (typowe wnętrze, nabożeństwa ewangelickie raz w miesiącu od kwietnia do listopada, zwiedzanie wnętrza w grupach).

Po zakończeniu prac związanych z wymianą podłogi planuje się przywrócenie do zwiedzania wnętrza chałupy z Krasów, odnowienie i przywrócenie aranżacji warsztatu stolarskiego (odświeżenie) i bednarskiego szopie na siano (nowa aranżacja) oraz opracowanie nowej aranżacji wnętrza stodoły.

4. Aranżacje czasowe w obiektach

- wystroje wielkanocne w czterech obiektach, marzec-kwiecień 2022 roku,
- wystroje bożonarodzeniowe w pięciu obiektach, grudzień 2022 rok.
- aranżacje okolicznościowe w wybranych obiektach związane z tradycyjnymi aktywnościami.

IV. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA

1. Zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży

W 2022 roku planowane jest prowadzenie zajęć edukacyjnych w ramach bieżącej oferty w formie: zajęć muzealnych, warsztatów, spotkań muzealnych – prezentujących ofertę edukacyjną Muzeum. Zajęcia realizowane będą w budynku administracyjnym Muzeum, w wybranych zabytkowych obiektach bądź w plenerze i tematycznie związane z tradycyjnym budownictwem ludowym, gospodarstwem wiejskim, rękodziełem i rzemiosłem ludowym oraz wierzeniami i zwyczajami towarzyszącymi dorocznemu cyklowi obrzędowemu na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim.

Oferta edukacyjna Muzeum zostanie wzbogacona o lekcje związane z tematyką pszczelarską i ekologiczną dedykowaną przedszkolakom oraz uczniom szkół podstawowych. Do oferty edukacyjnej dołączy również lekcja dotycząca tradycyjnego garbarstwa adresowana do młodzieży ze szkół średnich oraz osób dorosłych.

2. Edukacja kulturalna dla dorosłych

- Cykl warsztatów „Naturalnie-niebanalnie” – sobotnie warsztaty przeznaczone dla młodzieży i dorosłych, które mają zwrócić uwagę na coraz bardziej dzisiaj palące kwestie związane z ekologią.

3. Konkursy organizowane w MGPE

- Kolejna edycja konkursu adresowanego do szkół podstawowych i ponadpodstawowych na najpiękniej ozdobione techniką dowolną jajko wielkanocne.
- Kolejna edycja konkursu na stroik, kartkę świąteczną lub ozdobę bożonarodzeniową, adresowanego do szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
- Wojewódzki konkurs zwyczajów i tradycji śląskich „Od buncloka do familoka – rajza po tradycjach”. Organizacja wojewódzkiego konkursu zwyczajów i tradycji śląskich skierowanego do klas czwartych i piątych szkół podstawowych celem popularyzacji dziedzictwa kulturowego województwa śląskiego. Założenia przedsięwzięcia przygotowano w ramach współpracy Działu Edukacji i Popularyzacji i przedstawiciela Szkoły Podstawowej nr 10 w Chorzowie – zależny od otrzymania dofinansowania.
- Konkurs literacko-etnograficzny dla dzieci i młodzieży „Oczami naszych pradziadków”, w którym zadaniem uczestników będzie spisanie wspomnień rodziców, dziadków lub innych krewnych związanych z górnictwem (pracą w kopalni, zwyczajami, wierzeniami, opowieściami). Realizacja uzależniona od uzyskania dofinansowania wydania publikacji *Tu sie wszystko zaczytało*.

4. Udział Muzeum w konkursach

MGPE planuje w 2022 roku złożyć wnioski na:

- konkurs na Nagrodę Marszałka Województwa Śląskiego za Wydarzenie Muzealne Roku 2021, zadania: Konserwacja malowanych skrzyń,
- konkurs SYBILLA 2021 – projekt badawczy związany z opracowaniem spuścizny prof. A. Dygacza.

5. Plenery

- plener plastyczny „Sielskie Klimaty” (kolejna edycja).

6. Wydarzenia cykliczne – edukacyjno-popularyzatorskie

„Wakacje w skansenie”: lipiec – sierpień.

Cykl imprez plenerowych dla dzieci przebywających latem w mieście, organizowany corocznie w Muzeum dla zainteresowanych odbiorców indywidualnych oraz organizatorów półkolonii i innych form aktywności wakacyjnych. W tym czasie w Muzeum organizowane będą konkursy, tradycyjne gry i zabawy plenerowe oraz występy artystyczne. Na potrzeby organizacji „Wakacji w skansenie” zakłada się – jak w latach poprzednich – pozyskanie dofinansowania z Urzędu Miasta Chorzów.

„Opowieści naszych pradziadków” (cały rok)

- „Dobranocka w skansenie” – cykl spotkań z bajarzami (w karczmie lub szkole wiejskiej), wprowadzającymi słuchaczy w niezwykły świat narracji przekazywanych drogą ustną: bajek i legend ludowych – opowieści prezentujących niewzruszony porządek moralny. Spotkania przeznaczone są dla rodzin z małymi dziećmi.

- „Duchy i strachy w skansenie” – spotkania z gawędziarzami, wprowadzającymi słuchaczy w zapomniany dziś świat podań ludowych, wzbogacony spacerem przez ciemny skansen i opowieściami przygotowanymi przez przewodnika. Ukazując sferę wierzeniowości ludowej, przybliżają oni zmagania naszych przodków z niezrozumiałymi zjawiskami, niewłaściwymi zachowaniami i innymi problemami. Produkt przeznaczony jest dla młodzieży i dorosłych.

- „Powspominajmy w skansenie” – cykl spotkań skierowany do osób tęskniących za dawnymi czasami, okresem dzieciństwa i młodości, zainteresowanych życiem codziennym dziadków i pradziadków, chcących posłuchać wspomnień lub się nimi podzielić. Realizacja uzależniona od uzyskania dofinansowania w związku z publikacją *Tu się wszystko zaczytało*.

Organizacja imprez uzależniona od sytuacji epidemicznej i wprowadzanych w związku z pandemią COVID-19 obostrzeń.

7. Inne

Warsztaty obrzędowe

Seria warsztatów teatralnych mających na celu odwzorowanie dorocznych obrzędów ludowych z regionu województwa śląskiego. Wydarzenie zostanie ogłoszone na stronie internetowej Muzeum i będzie przeznaczone dla zainteresowanych osób w każdym wieku. Podczas zajęć grupa nauczy się pieśni obrzędowych, prostych tańców regionalnych oraz tekstów życzeń lub scenek związanych z dawnymi zwyczajami. Odbędą się cztery serie warsztatów, po jednej w każdej porze roku. Każda część będzie się składała z dwóch spotkań i pokazu zorganizowanego na terenie skansenu.

Obrzędy wiosenne – prezentowane zwyczaje to: topienie marzanny, chodzenie z *goikiem*, śmigus-dyngus. Letnie – puszczanie wianków, taniec wokół ogniska. Jesienne – procesja z koroną stworzoną z kłosów zboża, wybieranie królowej dożynkowej, zwyczaje biesiadne. Zimowe – stworzenie procesji kołędników, chodzenie z kozą, wystawienie jasełek. Pokaz oraz warsztaty będą mogły zostać przeprowadzone na dużej przestrzeni z możliwością utrzymania dystansu społecznego.

V. BIBLIOTEKA

W 2022 roku zaplanowano:

- bieżące zakupy książek i czasopism;
- wpisywanie do inwentarzy nabytków pochodzących z kupna, wymiany, darów i przydziałów;
- udostępnianie pracownikom Muzeum zasobów księgozbioru MGPE;
- prowadzenie wymiany wydawnictw m.in. z bibliotekami w muzeach, uczelniach wyższych oraz w innych instytucjach kultury;
- wysyłka bieżących wydawnictw MGPE do bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarza obowiązkowego;
- uzupełnianie baz czasopism naukowych o kolejne numery Rocznika MGPE (BazHum, Pol-index, Index Copernicus i in.);

- bieżące uzupełnianie opisów publikacji wydanych przez MGPE (do których Krajowe Biuro ISBN przydziela pulę numerów) w serwisie e-isbn (<https://e-isbn.pl/IsbnWeb/>);
- skontrum zbiorów.

VI. RADA MUZEUM

Planowane jest zwołanie kolejnego posiedzenia Rady Muzeum (w I połowie roku).

VII. PROJEKTY Z FINANSOWANIEM ZEWNĘTRZNYM

W roku 2022 planuje się kontynuację dwuletniego zadania, na realizację którego Muzeum otrzymało dofinansowanie w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2021 – Wspieranie działań muzealnych. Przedsięwzięcie, o którym mowa to zadanie pn. Na ratunek drewnu – konserwacja zabytkowych budynków. W ramach niniejszego przedsięwzięcia w roku 2022 zaplanowana jest konserwacja więźb dachowych i wymiana poszyc ze słomy na szopie na siano z Kobióra, a także przeprowadzenie fumigacji oraz impregnacji w chałupie z Brennej i karczmie ze Świerczyńca. Podsumowaniem zadania będzie wystawa czasowa prezentująca obiekty przed i po konserwacji wraz z opisem podjętych działań oraz ich historią. Zaplanowano także realizację krótkiego filmu promocyjnego prezentującego poszczególne etapy procesu konserwacji budynków.

W zależności od decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w kolejnym roku zaplanowano realizację zadań, które zgłoszono w ramach programów MKiDN ogłoszonych na rok 2022. Przedsięwzięcia, o których mowa to:

1. zadanie pn. Na ratunek drewnu – konserwacja zabytkowych budynków (etap II) zgłoszone w ramach programu Wspieranie działań muzealnych,
2. zadanie pn. Publikacja dzieła depozytariusza niematerialnego dziedzictwa kulturowego: „Tu sie wszystko zaczytało” zgłoszone w ramach programu Kultura ludowa,
3. zadanie pn. Digitalizacja zbiorów prof. dr. hab. Adolfa Dygacza (etap III) zgłoszone w ramach programu Kultura cyfrowa,
4. zadanie pn. Wieś tańczy i śpiewa – warsztaty, koncerty, potańcówki zgłoszone w ramach programu Kultura ludowa.
5. W zależności od pozyskania zewnętrznych środków finansowych planuje się również realizację zadania pn. Wojewódzki konkurs zwyczajów i tradycji śląskich „Od buncloka do familoka – rajza po tradycjach”, którego celem jest organizacja konkursu dedykowanego czwartym i piątym klasom szkół podstawowych. W I kwartale br. zostaną ogłoszone wyniki naboru wniosków do programu EtnoPolska, edycja 2022 ogłoszonego przez Narodowe Centrum Kultury.

W roku 2022 zaplanowano przygotowanie danych do opracowania wniosku o dofinansowanie projektu umieszczonego na liście zidentyfikowanych przedsięwzięć priorytetowych dla programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2001-2027 – zadanie pn. Skarbiec Dziedzictwa – etap I. Na potrzeby tego działania utworzony został zespół zadaniowy.

VIII. POPULARYZACJA

1. Imprezy plenerowe

10.04.2022 – Wielkanoc na Śląsku

Prezentacja zwyczajów wiosennych i wielkanocnych. Warsztaty: wykonywania palm wielkanocnych, zdobienia jajek metodą batikową, tworzenia ozdób. Konkurs na najpiękniejszą marzannę. Prelekcje związane z tradycją Wielkiego Tygodnia i Świąt Wielkanocnych. Dla najmłodszych „szukanie zajączka”.

01.05.2022 – Śląskie Gody

Impreza organizowana przez Związek Górnośląski oraz Chorzowskie Centrum Kultury. Jarmark odpustowy, uroczysta msza święta.

14.05.2022 – Noc Muzeów

Motywy przewodnim Nocy Muzeów będzie „Zmierzch na wsi”. Goście będą mogli zanurzyć się w magiczny świat śląskich podań.

28-29.05.2022 – Kultywacje

„Kultywacje” to drugi cykl debat, planowany do realizacji przez Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie”. Ich celem jest próba przemyślenia – powracających intensywnie w rodzimym dyskursie kulturowym – kategorii związanych z szeroko pojmowaną kwestią chłopską.

Do udziału w debatach muzeum zaprosi wybitnych przedstawicieli świata nauki i kultury, którzy w swojej działalności – badawczej, artystycznej, publicystycznej – nawiązują do takich kategorii, jak wypierana przez wspólnotę wiejskość, ciągle obecna trauma pańszczyzny, formacyjna rola pochodzenia chłopskiego w społeczeństwie polskim czy relacje między prowincją a centrum. Najważniejszym celem „Kultywacji” jest więc refleksja nad przejawami mentalności postchłopskiej, coraz wyraźniej, jak się wydaje, obecnymi w zbiorowej świadomości i komunikacji społecznej.

Gośćmi muzeum będą przede wszystkim pisarze, krytycy literaccy i literaturoznawcy, którzy w swoich tekstach podejmują – na rozmaite sposoby – kwestie chłopskie.

04.06.2022 – Dzień Rzemiosła i Rękodzieła vol. 1

Prezentacja rzemiosł, m.in. garncarstwa, wikliniarstwa, tkactwa, snycerstwa, szewstwa, kowalstwa. Pokazy dawnych prac domowych m.in. prania na tarze czy maglowania.

11.06.2022 – Przegląd Chórów i Orkiestr

25.06.2022 – Na św. Jana

Święto ognia, wody i ziół. Sobótkowa zabawa w najkrótszą noc w roku i prezentacja typowych zwyczajów, m.in. szukania kwiatu paproci i puszczania wianków na wodę.

03.07.2022 – Dzień Miodu

Prezentacja tradycyjnych sposobów pozyskiwania miodu. Historia pszczelarstwa, „żywa pasieka”, prelekcje, pokazy. Współorganizatorem jest Śląski Związek Pszczelarzy w Katowicach.

09.07.2022 – Pełne odprężenie w chorzowskim skansenie vol. 1

Impreza promująca zdrowy tryb życia, pozwalająca „zwolnić, zatrzymać się na chwilę” i odprężyć się na łonie natury. Śniadanie na trawie, warsztaty i porady żywieniowe, koncerty, spotkania.

31.07.2022 – Jarmark Produktów Tradycyjnych

Promocja tradycyjnych potraw śląskich i produktów regionalnych połączona z kiermaszem i występami zespołów. Pokazy warzenia i prezentacja różnych gatunków piwa. Współorganizatorem imprezy jest Śląski Oddział Terenowy Polskiego Stowarzyszenia Piwowarów Domowych.

06.08.2022 – O zbożach, chlebie i ziołach

Pokazy prac żniwnych oraz działania młynów, wykład z historii młynarstwa. Zioła i ziołolecznictwo.

20.08.2022 – Pełne odprężenie w chorzowskim skansenie vol. 2

Impreza promująca zdrowy tryb życia, pozwalająca „zwolnić, zatrzymać się na chwilę” i odprężyć się na łonie natury. Śniadanie na trawie, warsztaty i porady żywieniowe, koncerty, spotkania.

27.08.2022 – Dzień Rzemiosła i Rękodzieła vol. 2

Prezentacja rzemiosł, m.in. garncarstwa, wikliniarstwa, tkactwa, snycerstwa, szewstwa, kowalstwa. Pokazy dawnych prac domowych m.in. prania na tarze czy maglowania.

03.09.2022 – Pożegnanie lata z Radiem Fest

Koncerty, konkursy, warsztaty i zabawy nie tylko dla najmłodszych.

10.09.2022 – Wieś tańczy i śpiewa

Występy kapel ludowych, warsztaty tańca – dla wszystkich, którzy zechcą zażyć ruchu w rytmie fantastycznych melodii. Podczas imprezy będzie można skosztować różnych specjałów przygotowanych przez członkinie KGW.

24.09.2022 – Dzień Kartofla – jesień na wsi

Prezentacja jesiennych prac polowych i gospodarskich, m.in. wykopków oraz kiszenia kapusty (szatkowania i deptania).

18.12.2022 – Śląsko Wilijo

Święta, takie jak kiedyś – prezentacja zwyczajów związanych z Bożym Narodzeniem. Warsztaty wykonywania ozdób choinkowych i świątecznych. Doskonała okazja do poznania smaku tradycyjnych potraw z Górnego Śląska.

IX. PROMOCJA

1. Wydawnictwa

Na rok 2022 MGPE zaplanowało druk wydawnictw promocyjno-informacyjnych dotyczących imprez oraz działalności edukacyjno-naukowej, w tym:

- plakatów i ulotek, zapowiadających poszczególne imprezy oraz inne wydarzenia,
- foldery do wystaw,
- zaproszenia i plakaty do wystaw/konferencji i sesji,
- druk ulotek edukacyjnych,
- promocja w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram) wystaw oraz działalności Muzeum.

2. Relacje z mediami i patronaty medialne

Wzorem lat ubiegłych MGPE planuje współpracę z mediami promującymi działalność Muzeum, w tym:

- TVP Katowice
- Radio Katowice, Radio Fest, Radio Piekary, Antyradio, RadioEska, RadioEm, Radio Express;
- PAP, Gazeta Wyborcza, Dziennik Zachodni, Super Express, Fakt, Echo Miasta, Miesięcznik Śląsk, Dwa Kwadranty, Chorzowski Informator Kulturalny, Nasze Miasto, Chorzowianin, Goniec Górnos Śląski;
- portalami internetowymi: Kultura Ludowa, Pełnia Kultury, Egida Kultury, kulturalny Śląsk, Kultura online, Wiano, Moje Miasto Silesia, internetowymi wydaniem gazet (Dziennik Zachodni, Gazeta Wyborcza).

X. WSPÓŁPRACA

1. Współpraca zagraniczna

- Kontynuacja współpracy z The International Molinological Society w zakresie organizacji sympozjum molinologicznego w Muzeum „Górnos Śląski Park Etnograficzny w Chorzowie” (2023 rok) oraz Traditional Cornmillers Guild w zakresie konsultacji odnośnie obiektów przemysłu ludowego.
- W 2022 roku będą prowadzone dalsze przygotowania realizacji The International Molinological Society. Dotyczyć będą one bazy noclegowej dla uczestników, kwestii płatności, wyżywienia oraz organizacji wycieczek podczas trwania sympozjum. Sprawozdania z przebiegu przygotowań będą składane przez Pawła Roszaka-Kwiatka podczas cyklicznych zebrań zarządu TIMS. TIMS planuje również wstępnie organizację tzw. mid-term symposium w muzeum "ETAR" w Gabrowie (Bułgaria) w drugiej połowie roku, do uczestnictwa w którym zostaną zaproszeni przedstawiciele MGPE.

2. Współpraca z placówkami naukowymi i oświatowymi

Muzeum GPE planuje kontynuować współpracę z Instytutem Historii UŚ, Instytutem Etnologii i Antropologii Kulturowej UŚ, Instytutem Kulturoznawstwa UŚ, Zakładem Historii Sztuki UŚ, Wydziałem Budownictwa Politechniki Śląskiej, Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Narodowym Instytutem Dziedzictwa w Warszawie, Muzeum Historii Katowic, Stowarzyszeniem Muzeów na Wolnym Powietrzu w Polsce, Polskim Towarzystwem Ludoznawczym oraz innymi instytucjami naukowymi i kulturalnymi.

Zaplanowano także:

- poszerzenie współpracy z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, domami kultury, bibliotekami, urzędami miast, szkołami średnimi;

- przyjmowanie studentów i uczniów szkół różnych typów na praktyki, staże oraz do pracy wolontarystycznej, m.in. na podstawie umowy podpisanej z Uniwersytetem Śląskim;
- współpracę z ośrodkami kształcenia nauczycieli poprzez współorganizowanie i uczestnictwo w konferencjach, m.in. Regionalnego Ośrodka Kształcenia Nauczycieli WOM w Katowicach, Regionalnego Ośrodka Metodyczno-Edukacyjnego „Metis” w Katowicach.

3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami

W ramach działań w roku 2022 przy organizacji imprez plenerowych zaplanowano współpracę m.in. z: Regionalnym Ośrodkiem Kultury w Bielsku-Białej, Fundacją Park Śląski, Śląską Choroǳią ZHP, Związkiem Górnośląskim, PTTK Chorzów, Polskim Związkiem Pszczelarzy (Oddział Katowice), Pasieką Edukacyjną - Skrzydlaci Przyjaciele, Strażą Miejską w Chorzowie, Strażą Pożarną w Chorzowie, Urzędem Miejskim w Chorzowie, Instytucją Filmową „Silesia Film”, Domem Kultury „Batory”, Starochorzowskim Domem Kultury, Chorzowskim Centrum Kultury, Polskim Związkiem Chórów i Orkiestr oddział Świętochłowice, Ogrodem Botanicznym w Mikołowie, Grupą Śląsk Folkowy, Lufcikiem na korbkę, Fabryką Kultury, Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego, Radiem Fest, Teatrem Bajkowe Skarbki Śląska, Fabryką Kreatywności, Grupą Artystyczną - Pokazy Historyczne.

XI. DZIAŁALNOŚĆ KONSERWATORSKA

W 2022 roku realizowana będzie konserwacja bieżąca, zachowawcza eksponatów ruchomych i nieruchomych w miarę potrzeb i w ramach dostępnych środków. Muzeum od kilku lat stara się pozyskiwać od Organizatora dotacje celowe na przeprowadzenie najpilniejszych remontów dachów budynków na ekspozycji.

Prace remontowo-konserwatorskie zlecone:

- fumigacja budynku karczmy ze Świerczyńca GPE-3570,
- fumigacja chałupy z Brennej GPE-22,
- wymiana strzechy na szopie na siano z Kobióra, GPE-236

Prace remontowo-konserwatorskie zlecone, których realizacja będzie uzależniona od przyznanych środków z MKiDN:

- wymiana strzechy na chałupie z Dzieńkowic GPE-52, szopie na narzędzia z Kryr GPE-131, szopie na wozy z Kryr, GPE-115, szopie na wozy z Ligoty GPE-51, stodołę z Brzeźc GPE-2265,
- fumigacja i impregnacja spichlerza Wojkowic, GPE-996, spichlerza z Warszowic, GPE-234, chałupy z Bruśka, GPE-116, młyna z Imielina GPE-117.

Prace remontowo-konserwatorskie realizowane w zakresie własnym, uzależnione od środków finansowych:

- wymiana pokrycia dachowego na spichlerzu z Brennej GPE-409,
- montaż nowej podłogi w chałupie z Krasowych GPE-995,
- mszenie i wymiana gontów przydaszków karczmy ze Świerczyńca GPE-3570,
- bieżące naprawy dachów (uzupełnienia gontów, impregnacje) dachu kuźni z Zamarsek GPE-118, pieca z Landka GPE-3884, szałas pasterskiego GPE-26, wędzoka,
- naprawa, wymiana ogrodzeń w zagrodach z Dzieńkowic, Łaz, Katowic (tzw. softysiej), Wapienicy, Krasowych,
- bielenie sieni w chałupie z Dzieńkowic GPE-52, Goleszowa GPE-4141 oraz w szkole z Wapienicy GPE-4368,
- malowanie podłogi w chałupie z Goleszowa GPE-4141,
- naprawa kamiennej podłogi w chałupie z Istebnej (GPE-23) - dokończenie prac,
- bieżące naprawy konstrukcji wiatraka z Grzawy (GPE-228),
- impregnacja szopy na siano z Kobióra GPE-236,
- rekonstrukcja koszoru,
- roboty odgrzybieniowe w chałupie z Istebnej dziedziniackiej GPE-430,
- zabezpieczenie belki zrębu w chałupie z Frydka GPE-14,

2. Prace konserwatorskie (zabytki ruchome)

Działania własne – priorytetowe w 2022 roku:

- konserwacja wybranych zabawek,
- konserwacja zachowawcza wyposażenia chałup z Brennej, spichlerza z Brennej, zagrody z Krasowych, chałupy z Dzieckowic (w wypadku realizacji projektu „Na ratunek drewnu II” także młyna z Imielina oraz chałupy z Bruśka).

Prace konserwatorskie i remontowe zlecone – priorytetowe w 2022 roku:

- konserwacja wybranej skrzyni wiannej,
- konserwacja wybranego wózka.

3. Inne prace związane z konserwacją zbiorów

- uzupełnienie i prowadzenie bieżącej elektronicznej bazy danych – dokumentacji prac konserwatorskich,
- kontynuacja opracowywania wytycznych konserwatorskich i programów konserwatorskich dla poszczególnych zagród i obiektów (wg bieżących potrzeb).

4. Prace związane z modernizacją obiektów na ekspozycji: elektryczność, oświetlenie, media

Utrzymanie i bieżąca konserwacja – szczególny ciężar przeniesiony na sprawne funkcjonowanie systemów wykonanych w 2020 roku (p.poż., antywłamaniowy, monitoring).

5. Prace związane z tworzeniem systemu multimedialnego

Utrzymanie i bieżąca konserwacja oraz aktualizacja systemu.

XII. KONSERWACJA ZIELENI ORAZ UTRZYMANIE ZWIERZĄT

1. Historyczny krajobraz wiejski

Działania na elementach przyrodniczych – zieleń

- Pola – kontynuacja w 2022: rozmieszczenie roślin na polach oparte będzie na systemie gospodarki płodozmianowej, która polega na określonym następstwie roślin po sobie – aby zwiększyć ilość i jakość produktów roślinnych, zapobiegać przenoszeniu się chorób i powodować wzrost żyzności gleby. W obrębie uprawianych pól zaplanowano posianie lnu, owsa jarego, żyta, jęczmienia, słonecznika i posadzenie ziemniaka.

- Drzewa: planuje się dalszą pielęgnację drzew owocowych i sadów w zakresie bieżącej przycinki korekcyjnej i prześwietlającej. Prace wycinkowe, w tym ewentualne wycinki alpinistyczne; na podstawie decyzji UM w Chorzowie MGPE uzyskało przedłużenie zgody na wycinki drzew do 31.12.2026 roku. W ramach nasadzeń szczególną uwagę będzie się zwracać na umiejscowienie wytypowanych gatunków – aby mogły wzmacniać zieleń w pasach osłaniających Muzeum. Nasadzenia drzew realizowane będą także w kurtynach zieleni, mających za zadanie oddzielenie poszczególnych ekspozycji na tzw. „nowych terenach”.

Planuje się kontynuację nasadzeń zastępczych – zgodnie z decyzjami UM w Chorzowie:

- z decyzji nr 127 z dnia 26.04.2016 – do nasadzenia 107 sztuk drzew dowolnego gatunku o minimalnym obwodzie 8-12 cm – do nasadzenia pozostało 89 sztuk.

- Ogródki: systematyczna i bieżąca pielęgnacja ogródków przyzagrodowych. Planuje się kontynuację nasadzeń bieżących i urozmaicenie o nowe gatunki zgodne ze wskazówkami znajdującymi się w wynikach badań prowadzonych na przedmiotowych zagrodach w latach 50. i 60. XX wieku. Planuje się intensywną kontynuację współpracy z praktykantami – współpraca z Zespołem Szkół Budowlanych w Chorzowie w ramach projektu „Zwiększamy kompetencje zawodowe dla współczesnego rynku

pracy” (kierunek architektura krajobrazu). Planuje się nawiązać współpracę ZSTiO nr 4 w Chorzowie w związku z możliwością przyjęcia uczniów na praktyki zawodowe – kierunek technik weterynarii.

Planuje się szeroko pojęte prace rewitalizacyjne w obrębie całej zagrody z Dzieckowic (ogród kwiatowy, ogród warzywny, obejście, płoty). Planuje się także kontynuację prac związanych z systematycznym sadzeniem warzyw sezonowych oraz prac polowych, aby ogród warzywny mógł być coraz częściej dostępny dla zwiedzających.

- Zielen przyzagrodowa: planuje się kontynuację pielęgnacji terenów międzyzagrodowych – regularne koszenie łąk, utrzymujące je w charakterze parkowym. Szczególną uwagę należy zwrócić na pasy zieleni (zielone ekrany) otaczające Muzeum.

MGPE kolejny już rok będzie szczególnie zwracać uwagę na kasztanowce atakowane przez szrotówkę. Pielęgnacja prowadzona będzie zgodnie z zaleceniami wynikającymi z ekspertyzy dendrologicznej.

- Woda: planowana jest kontynuacja prac związanych z wprowadzaniem roślin wodnych.

- Nowe tereny: w 2022 roku – kontynuacja prac. Na powierzchni kilku hektarów zaplanowano dalsze intensywne prace porządkowe i pielęgnacyjne dotyczące zieleni, aby doprowadzić teren do pełnego zagospodarowania. Celem finalnym będzie utworzenie parkowej przestrzeni ekspozycyjno-rekreacyjnej – zieleni dekoracyjna i parkowa, towarzysząca zabytkom. Planuje się kontynuację prac związaną z pielęgnacją i utrzymaniem zagospodarowanego ronda przy kościele z Bytomia-Bohrka.

W związku z rozpoczęciem przygotowań do realizacji projektu pn. „Skarbiec Dziedzictwa – etap I” planuje się przygotowanie założeń do wykonania koncepcji całego przedsięwzięcia uwzględniających zieloną salę wykładową.

2. Dobrostan zwierząt

W 2022 roku kontynuowane będą prace poprawiające dobrostan zwierząt. Zostanie zorganizowana profesjonalna strzyża owiec. Na bieżąco będą wykonywane zabiegi zoohigieniczne (korekcje racic, czyszczenie i przycinanie okrywy włosowej, odrobaczanie, korekta i podkuwanie kopyt końskich). Wdrożona zostanie odpowiednia profilaktyka i prewencja weterynaryjna, aby skutecznie zapobiegać chorobom zwierząt.

XIII. INNE

1. Szlak Architektury Drewnianej na terenie województwa śląskiego

- bieżąca i regularna aktualizacja witryny sad.slaskie.travel (uruchomionej w 2016 roku),

- wymiana kolejnej puli (10 sztuk) tablic informacyjnych przy obiektach na Szlaku – zależne od uzyskania dotacji na to zadanie.

2. Zagospodarowywanie tzw. „nowych terenów”

W ramach zadań dotyczących zagospodarowywania tzw. „nowych terenów”, poza pracami porządkowymi, opisanymi powyżej nasadzeniami w kurtynach zieleni oraz przygotowaniem dokumentacji na potrzeby stworzenia „Skarbca Dziedzictwa” nie planuje się innych działań.

3. Rozwój osobowy

Planowany dalszy udział pracowników w studiach podyplomowych, szkoleniach, podwyższanie kwalifikacji, zdobywanie uprawnień. W tym:

- Paweł Roszak-Kwiatek: kontynuacja studiów doktoranckich,

- Paulina Chyłka-Księżarek: studia podyplomowe „Nowoczesne techniki analityczne dla konserwacji obiektów zabytkowych”, Wydział Chemii UJ

- Agata Krajewska: zakończenie studiów doktoranckich, UŚ,

- Joanna Skorupska-Badura: kontynuacja studiów podyplomowych, UŚ

- Barbara Klajmon: kurs mukologiczno-budowlany „Ochrona budynków przed korozją biologiczną i ogniem”.